ଆୟକର ଆୟୁକ୍ତ, ପଶ୍ଚିମ ବଙ୍ଗ
ବନାମ
ୱେସମାନ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ କୋ. (ପ୍ରା.) ଲିମିଟେଡ

ଜାନୁଆରୀ 24, 1991

[ଏନ୍.ଏମ୍. କାସଲିୱାଲ ଏବଂ କେ. ରାମସ୍ୱାମୀ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଆୟକର ଅଧିନିୟମ, 1961: ଧାରା 195, 248, 251 (1) (c): ଅପିଲ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଅଧିକାରିତା - ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରାଶି ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାପ୍ତ କି ନୁହେଁ ।

ଧାରା 195 (2): କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ - ଧାରା 248 ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନଯୋଗ୍ୟ କି ।

ଏକ ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ, ଉତ୍ତରଦାତା-କରଦାତା, ଏକ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍ କମ୍ପାନୀ ଏବଂ ଏକ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ, ତାଙ୍କର ବିଦେଶୀ ସହଯୋଗୀ (ଲାଇସେନ୍ସଦାତା)ଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟ ନକ୍ସା ଏବଂ ରୟାଲ୍ଟି ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ କିଛି ପରିମାଣ ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଥିଲେ । ଏହା ଏହାର ବିଦେଶୀ ସହଯୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଟଙ୍କା ପଠାଇବା ପାଇଁ ଭାରତୀୟ ରିଜର୍ଭ ବ୍ୟାଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଆୟକର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ଆବେଦନ କରିଥିଲା । ଆୟକର ଅଧିକାରୀ କହିଥିଲେ ଯେ ଏହି ଅର୍ଥ ପ୍ରେରଣ ଲାଇସେନ୍ସଦାତା କମ୍ପାନୀର ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟିକ ନାମ ତଥା ଉତ୍ପାଦନ ଅଧିକାରର ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ଦେୟକୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରେ ଏବଂ ଉକ୍ତ ପରିମାଣଟି ଛାଡ଼ପ୍ରାପ୍ତ ବର୍ଗ ମଧ୍ୟରେ ପଡ଼େ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଦ୍ୱୈତ ଟିକସ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଚୁକ୍ତିନାମା ମାମଲା ଉପରେ ଲାଗୁ ହୁଏ ନାହିଁ, ଏବଂ ପଠାଇବାକୁ ଥିବା ରାଶି ଉପରେ 65 ପ୍ରତିଶତ ଟିକସ କାଟିବାକୁ କରଦାତାଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ।

କରଦାତା ରୟାଲ୍ଟିର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନକୁ ବିରୋଧ କରିନଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଅପିଲରେ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ, ଯେହେତୁ କାର୍ଯ୍ୟ ନକ୍ସା ମୂଲ୍ୟ ପାଇଁ ସମସ୍ତ ପରିମାଣ ପାରିଶ୍ରମିକକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଥିଲା, ତାହା କରଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା, ଏବଂ କର ଧାର୍ଯ୍ୟକୁ ଦ୍ୱୈତ ଟିକସ ଏଡ଼ାଇବା ଚୁକ୍ତିନାମା ଦ୍ୱାରା ବାରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ସହକାରୀ ଅପିଲିୟ ଆୟୁକ୍ତ ଦ୍ୱୈତ ଟିକସ ଏଡ଼ାଇବା ଆବେଦନକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ କାର୍ଯ୍ୟନକ୍ସାର ମୂଲ୍ୟ 75 ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ପ୍ରବାସୀ କମ୍ପାନୀକୁ ପଠାଯିବାକୁ ଥିବା ପରିମାଣର 25 ପ୍ରତିଶତ ଶୁଳ୍କଯୁକ୍ତ ଲାଭ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ ।

ଆୟର ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ଧାରା **248** ଅନୁଯାୟୀ ଅପିଲ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆପତ୍ତି କରି ରାଜସ୍ୱ ଅପିଲ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସମ୍ମୁଖରେ ଆବେଦନ କରିଥିଲା, ଏବଂ ପଠାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥର **75** ପ୍ରତିଶତ ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେବାରେ ସହକାରୀ ଅପିଲିୟ ଆୟୁକ୍ତ ଭୁଲ୍ କରିଥିଲେ । କରଦାତା ପ୍ରତ୍ୟାକ୍ଷେପ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ସହକାରୀ ଅପିଲିୟ ଆୟୁକ୍ତ ପରିମାଣ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରିବେ, ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥିବା ପରିମାଣକୁ ଅଯୌକ୍ତିକ କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଆୟକର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଦାୟ କରିବାକୁ ଅଣାଯାଇଥିବା ପରିମାଣ ଦ୍ୱୈତ ଟିକସ ଏଡ଼ାଇବା ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ଛାଡ଼ ହୋଇନଥିଲା ବୋଲି ବିଚାର କରି, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ବିଭାଗର ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଲେ ଏବଂ କରଦାତାଙ୍କ ପ୍ରତି-ଆପତ୍ତିକୁ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଅନୁମତି ଦେଲେ ।

ରାଜସ୍ୱ ବିଭାଗର ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ପଠାଇଥିଲେ, ଯାହାର ଉତ୍ତର କରଦାତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଏହି ଅଦାଲତକୁ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନରେ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ:ଧାରା **195 (2)** ଅନୁଯାୟୀ ଆୟକର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ ଧାରା **248** ଅନୁଯାୟୀ ସହକାରୀ ଅପିଲିୟ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିକଟରେ ଆବେଦନ ଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା, ଏବଂ ଧାରା **195** ଅନୁଯାୟୀ କରଦାତା ଯେଉଁ ଆୟକର ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ କର କାଟିବାକୁ ଦାୟୀ, ତାହା ଅନୁଯାୟୀ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ପରିମାଣ ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଅପିଲ୍ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କର କୌଣସି ଅଧିକାରିତା ନଥିଲା ।

ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରି, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ,

ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ:**1.1** ଥରେ ଯଦି ଆୟକର ଅଧିନିୟମ, **1961** ର ଧାରା **248** ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ କାଟିବା ପାଇଁ କମ୍ପାନୀର ଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସହକାରୀ ଅପିଲିୟ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାୟର ହୋଇଛି, ତେବେ ଅପିଲ ପ୍ରାଧିକାରୀ ମଧ୍ୟ ପରିମାଣ ଉପରେ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ରଖିଥିଲେ ।

1.2 ଧାରା **251 (1) (c)** ଅପିଲ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଅପିଲରେ ଏପରି ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ ଯାହା ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ ।

1.3 ଆୟକର ଅଧିନିୟମର ଧାରା **248** ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ସ୍ୱଷ୍ଟ ଏବଂ ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଏପରି ଅଧିକାର ସୀମିତ ଏବଂ ଆୟକର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା କିମ୍ବା ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ପରିମାଣର ଅନୁପାତ ସଂଶୋଧନ କରିବା ପାଇଁ ସହକାରୀ ଅପିଲିୟ ଆୟୁକ୍ତ ସକ୍ଷମ ନଥିଲେ ।

2. ଆୟକର ଅଧିନିୟମ, 1961ର ଧାରା 248ର ଭାଷା ଧାରା 195 ଅଧୀନରେ ପାରିତ ଯେକୌଣସି ଆଦେଶ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ବ୍ୟାପକ । ଥରେ ଏହି ବିଷୟ ଉପରେ ଧାରଣା କଲେ ସହକାରୀ ଅପିଲିୟ ଆୟୁକ୍ତ ପରିମାଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସକ୍ଷମ ଥିଲେ ।

3. ଧାରା 195 ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ କାଟିଥିବା ଏବଂ ପୈଠ କରିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି, ଏପରି ଛାଡ଼ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ଏବଂ ଏପରି ଛାଡ ପାଇଁ ସେ ଦାୟୀ ନୁହଁନ୍ତି ବୋଲି ଘୋଷଣା ପାଇଁ ସହକାରୀ ଅପିଲିୟ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିକଟରେ ଧାରା 248 ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନ କରିପାରିବେ ।

ମେଟେଓର ସାଟେଲାଇଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ଆୟକର ଅଧିକାରୀ କମ୍ପାନୀ ସର୍କଲ IX, ଅହମ୍ମଦାବାଦ, **[1980] 121 ଆଇ.ଟି.ଆର୍. 311, ପ୍ରୟୋଗଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ।**

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : 1978ର ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 1535 (ଏନ୍.ଟି.)

ଆୟକର ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ସଂଖ୍ୟା 220/1969ରେ କଲିକତା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର 10.2.1976 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଆବେଦନକାରୀ ପାଇଁ ଏସ୍.ସି. ମନଚନ୍ଦା, କେ.ପି. ଭଟନାଗର ଏବଂ ସୁଶ୍ରୀ ଏ. ସୁଭାଶିନୀ ।

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ସି.ଏସ୍.ଏସ୍. ରାଓ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି କାସଲିୱାଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା । କଲିକତା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଆୟକର ଅଧିନିୟମ, 1961 ର ଧାରା 261 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆବେଦନ ବିଚାର ପାଇଁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପନ କରେ:

> "ଆୟକର ଅଧିନିୟମ, 1961 ର ଧାରା 248 ଅନୁଯାୟୀ ଦାୟର ହୋଇଥିବା ଏକ ଆବେଦନରେ ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ, ଏ.ଏ.ସି.ଙ୍କର ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ରାଶି ପରିମାଣ ସହିତ କାରବାର କରିବାର ଅଧିକାରିତା ଥିଲା କି, ଯେଉଁଥିରୁ କରଦାତା ଏହାର ଧାରା 195 ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ କାଟିବାକୁ ଦାୟୀ ଥିଲେ?"

ମାମଲାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ତଥ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା-କରଦାତା ଭାରତରେ ଗଠିତ ଏକ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍ କମ୍ପାନୀ । କରଦାତା କମ୍ପାନୀ ମେସର୍ସ ୱିଲହେଲ୍ମ ରୁପମ୍ୟାନ, ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଓଫେନବାଉ, ଷ୍ଟୁଟଗାର୍ଟ ଡବ୍ଲ୍ୟୁ, ଗୁଟେନବର୍ଗଷ୍ଟ୍ର ସହଯୋଗରେ କିଛି ବ୍ୟବସାୟ କରିଥିଲା । 1963 ମସିହା ଜାନୁଆରୀ 1 ତାରିଖରେ ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ହୋଇଥିବା ଏକ ରାଜିନାମା ଅନୁଯାୟୀ, ବିଦେଶୀ ସହଯୋଗୀମାନେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ମଧ୍ୟରେ ଭାରତୀୟ କମ୍ପାନୀକୁ ଅନୁଦାନ ଦେବେ ବୋଲି ସହମତି ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା:

(a) ଭାରତରେ ଲାଇସେନ୍ସପ୍ରାପ୍ତ ଉପକରଣ ଉତ୍ପାଦନ କରିବାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାର ।

(b) "ୱେସମ୍ୟାନ ରୁପନାନ" ଅଧୀନରେ ଭାରତରେ ଲାଇସେନ୍ସପ୍ରାପ୍ତ ଉପକରଣ ବିକ୍ରୟ କରିବାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାର, ଯାହା ଉପରେ ସହମତ ହୋଇଥିବା ଏଜେନ୍ସି ଦ୍ୱାରା ଏପରି ବିକ୍ରୟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ,

(c) ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀମାନଙ୍କୁ ଭାରତ ବାହାରେ ଲାଇସେନ୍ସପ୍ରାପ୍ତ ଉପକରଣଗୁଡ଼ିକୁ ମୁକ୍ତ ଭାବେ ରପ୍ତାନୀ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି, କେବଳ ସେହି ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ଛାଡ଼ି ଯେଉଁଠି ଲାଇସେନ୍ସଦାତାମାନଙ୍କର ସମାନ ଲାଇସେନ୍ସ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ।

ଚୁକ୍ତିର ଖଣ୍ଡ 5 ରେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପରିମାଣର ଦେୟ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି:

(a) "ଧାରା 3 (b) ଅନୁଯାୟୀ ବିସ୍ତୃତ କାର୍ଯ୍ୟନକ୍ସା ଖର୍ଚ୍ଚ ବାବଦକୁ 5 ପ୍ରତିଶତ ଦେୟ । ଏହି ଅଙ୍କନ ପାଇଁ ଦେୟ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ହେବ ଯେଉଁଠାରେ ବିଦେଶରେ ଲାଇସେନ୍ସରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନୂତନ ଅଙ୍କନ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ଷ୍ଟୁଟଗାର୍ଟ କିମ୍ବା ୟୁରୋପର ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଥିବା ସେମାନଙ୍କ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ସହଯୋଗୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଡିଜାଇନ୍ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରୁ ।

ଏହି ଦେୟ ଲାଇସେନ୍ସଦାତାମାନଙ୍କଠାରୁ ପୂର୍ବରୁ କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିବା ଏବଂ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପଇଠ କରାଯାଇଥିବା କିମ୍ବା ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପାଦିତ ପୁନରାବୃତ୍ତି ଆଦେଶ ଉପରେ ଅଙ୍କନ ଏବଂ ଡିଜାଇନ୍ ଗୁଡ଼ିକର ସାମାନ୍ୟ ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଗ୍ରହଣୀୟ ହେବ ନାହିଁ ।

ଏହି ଶୁଳ୍କ ଲାଇସେନ୍ସପ୍ରାପ୍ତ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକର ପୂର୍ବ କାରଖାନା ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଗଣନା କରାଯିବ, ଏହାର ଉତ୍ପାଦନରେ ବ୍ୟବହୃତ ଆମଦାନୀ ହୋଇଥିବା ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟକୁ ବାଦ ଦେବା ପରେ, ଯଦି କୌଣସି ଥାଏ, ତେବେ ଡ୍ରଇଂ ମୂଲ୍ୟ ପାଇଁ ଦେୟ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଫର୍ଣ୍ଣାନ୍ସ ଡିଜାଇନର ଯୋଗାଣ

ବିରୁଦ୍ଧରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ, ଏପରି ଦେୟ ଡ୍ରଇଂ ପ୍ରଦାନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ତୁରନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯିବ ।"

(b) "ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲାଇସେନ୍ସପ୍ରାପ୍ତ ଉପକରଣର ବାର୍ଷିକ ନିଟ୍ ଏକ୍ସ-ଫ୍ୟାକ୍ଟ୍ରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଉପରେ ଭାରତୀୟ ଟିକସ ଲାଗୁ ହେଉଥିବା 5 ପ୍ରତିଶତ (ପାଞ୍ଚ) ରୟାଲ୍ଟି ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ । ଲାଇସେନ୍ସପ୍ରାପ୍ତ ଉପକରଣ ଉତ୍ପାଦନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଆମଦାନୀ ହୋଇଥିବା ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟ, ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ରୟାଲ୍ଟି ପ୍ରଦାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଲାଇସେନ୍ସପ୍ରାପ୍ତ ଉପକରଣର ଏକ୍ସ-ଫ୍ୟାକ୍ଟ୍ରି ମୂଲ୍ୟ ଗଣନା କରିବା ସମୟରେ କାଟି ଦିଆଯିବ । ଖଣ୍ଡ 6 ଅନୁଯାୟୀ ସୂଚିତ ରିପୋର୍ଟ ସହିତ ଦେୟକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ପଡିବ ।"

ଏହି ମାମଲାରେ ଜଡ଼ିତ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ବର୍ଷ ହେଉଛି 1964-65 । ପ୍ରବାସୀ କମ୍ପାନୀକୁ ପଠାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ, କରଦାତା 1964 ମସିହା ଜୁନ୍ 4 ତାରିଖ ଦିନ ଆବେଦନ ପତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ଆୟକର ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ଯେ ସେମାନେ ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ନିଜ ସହଯୋଗୀମାନଙ୍କୁ ପଠାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ ପାଇଁ ଭାରତୀୟ ରିଜର୍ଭ ବ୍ୟାଙ୍କ ସହ ଯୋଗାଯୋଗ କରିପାରିବେ । ଉକ୍ତ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କ ସହଯୋଗ ବୁଝାମଣା ଅନୁଯାୟୀ ଭାରତରେ ଫର୍ଣ୍ଣାନ୍ସ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ନକ୍ସା ଯୋଗାଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଚାଲାଣ ସହିତ ଜଡିତ । ଚୁକ୍ତିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖି ଆୟକର ଅଧିକାରୀ ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ ଯେ ଦରଖାସ୍ତକାରୀ କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ଜର୍ମାନୀରେ ପ୍ରବାସୀ ସହଯୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଦେୟକୁ ଶ୍ରମ କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସେବା ପାଇଁ ରୟାଲ୍ଟି ଏବଂ ପାରିଶ୍ରମିକ ଶୀର୍ଷରେ ଗୋଷ୍ଠୀଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ । ଆୟକର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ, ଏହି ଅର୍ଥରାଶି ଛାଡ଼ପ୍ରାପ୍ତ ବର୍ଗରେ ଆସୁନାହିଁ କିମ୍ବା ଭାରତ ଏବଂ ଫେଡେରାଲ୍ ଜର୍ମାନ ଗଣରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ୱୈତ କର ଏଡାଇବା ପାଇଁ ହୋଇଥିବା ଚୁକ୍ତିନାମା ତୁରନ୍ତ ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଉପରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇନାହିଁ । ତାଙ୍କ ମତରେ, ଯେଉଁ ଅର୍ଥ ପ୍ରେରଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା, ତାହା ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନର ଯୋଗାଣ ଏବଂ ଲାଇସେନ୍ସଦାତା କମ୍ପାନୀର ବାଣିଜ୍ୟିକ ନାମ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦନ ଅଧିକାରର ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଦେୟକୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରେ । ସେ କରଦାତା କମ୍ପାନୀର ଉପସ୍ଥାପନା ସହିତ ସହମତ ହୋଇନଥିଲେ ଏବଂ କରଦାତା କମ୍ପାନୀକୁ ପ୍ରେରଣ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାଶି ଉପରେ 65 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଟିକସ କାଟିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ଆୟକର ଅଧିନିୟମ, 1961ର ଧାରା 195 (2) ଅନୁଯାୟୀ 5 ସେପ୍ଟେମ୍ବର, 1964 ର ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରିଥିଲେ ।

ସହକାରୀ ଅପିଲିୟ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିକଟରେ କରଦାତା କମ୍ପାନୀ ଏକ ଆବେଦନ ଦାୟର କରିଥିଲା । ଏହା ଉପରୋକ୍ତ ଚୁକ୍ତିନାମାର ଖଣ୍ଡ 5 (b) ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ 5% ରୟାଲିଟିର ମୂଲ୍ୟାୟନଯୋଗ୍ୟତା ଉପରେ ବିବାଦ କରିନାହିଁ । ତେବେ ଏହା ଆପତ୍ତି କରିଥିଲା ଯେ ଖଣ୍ଡ 5 (a) ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ 5 ପ୍ରତିଶତ ରାଶି ଭାରତରେ ଆୟକର ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ଟିକସଦାତା ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଆୟକର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ କାଟିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଦାୟିତ୍ୱ ନାହିଁ, କାରଣ ତାଙ୍କ ମତରେ, (a) ଚୁକ୍ତିର ଖଣ୍ଡ 5 (a) ଅନୁଯାୟୀ ଗଣନା କରାଯାଇଥିବା ସେବା, ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ତାହା ଭାରତ ବାହାରେ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଦେୟ ମଧ୍ୟ ଭାରତ ବାହାରେ କରାଯାଉଥିଲା, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଆଦେଶ କରାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ ଭାରତୀୟ ବିଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ ଆକାରରେ ଲାଗୁ ହେବ ନାହିଁ, (b) ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଭାରତ ଏବଂ ସଂଘୀୟ ଜର୍ମାନ ଗଣରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ୱୈତ ଟିକସ ନିବାରଣ ପାଇଁ ଏକ ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ଆୟକର ଅଧିନିୟମ, 1961 ଅନୁଯାୟୀ ମୂଲ୍ୟାୟନ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଥିଲା ଏବଂ (c) ବିକଳ୍ପ ଭାବରେ, ଯେହେତୁ ବିଦେଶୀ ସହଯୋଗୀମାନଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟ ନକ୍ସାର ମୂଲ୍ୟ ପାରିଶ୍ରମିକଠାରୁ ଅଧିକ, ତାହା ଟିକସଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା ।

ସହକାରୀ ଅପିଲିୟ ଆୟୁକ୍ତ କରଦାତାଙ୍କ ଉପରୋକ୍ତ ଦୁଇଟି ଯୁକ୍ତି ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମ ଦୁଇଟି ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ । ତେବେ, ତୃତୀୟ ବିବାଦ ସମ୍ପର୍କରେ, ସହକାରୀ ଅପିଲିୟ ଆୟୁକ୍ତ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଯେ ଅଣ-ନିବାସୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପରିମାଣର 75 ପ୍ରତିଶତ ହିସାବରେ ଆକଳନ କରି ଉକ୍ତ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ହେବ । ତାଙ୍କ ମତରେ ଟିକସ ବାବଦ ଶୁଳ୍କ ଲାଭ ପଇଠ କରାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥର 25 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ।

ସହକାରୀ ଅପିଲିୟ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଉପରୋକ୍ତ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିଭାଗ ଏକ ଆବେଦନ ଦାୟର କରିଥିଲା ଏବଂ ଟିକସଦାତା ଆୟକର ଅପିଲ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ପ୍ରତି-ଆପତ୍ତି ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଉଭୟ ବିଭାଗୀୟ ଆବେଦନ ଏବଂ ଟିକସଦାତାଙ୍କ ପ୍ରତି-ଆପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଶୁଣାଣି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ଏକ ସମନ୍ୱିତ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଥିଲା । ବିଭାଗୀୟ ପ୍ରତିନିଧି ଦୁଇଟି ଉପସ୍ଥାପନା କରିଥିଲେ । ପ୍ରଥମଟି ଥିଲା ଯେ ଧାରା 248 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆବେଦନରେ ଆୟର ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇପାରିବ ବୋଲି କହିବାରେ ଏ.ଏ.ସି. ଭୁଲ ଥିଲେ । ଦ୍ୱିତୀୟଟି ହେଲା ଯେ ଏ.ଏ.ସି. ପ୍ରେରିତ ରାଶିର 75% ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ଅନୁମତି ଦେବାରେ ଭୁଲ ଥିଲେ । ଉପରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ବିଭାଗୀୟ ଆବେଦନର ପ୍ରଥମ ଆଧାର ଦ୍ୱାରା କରଦାତାଙ୍କ ପ୍ରତି-ଆପତ୍ତିର ପ୍ରଥମ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ଦ୍ୱୈତ ଟିକସ ଏଡ଼ାଇବା ଚୁକ୍ତିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ନକ୍ସା ମୂଲ୍ୟ ପାଇଁ ଦେୟ, ଟିକସରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ତାହା ଉପରେ କରଦାତାଙ୍କ ପ୍ରତି-ଆପତ୍ତିର ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ

ଉଠାଯାଇଥିଲା । ବିଭାଗୀୟ ଆବେଦନରେ ଉଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ପ୍ରଥମେ ବିଚାର କରି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଯେ ଏହି ତର୍କକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା କଷ୍ଟକର ଯେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏକ ଅପିଲ୍ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ କରେ କିନ୍ତୁ ଟିକସ କଟାଇବା ପାଇଁ ଥିବା ଦେୟର ଏକ ଅଂଶ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଂଶିକ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ନୁହେଁ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ମତରେ, ଏ.ଏ.ସି. ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଆୟକର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 248ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଠିକ୍ ଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ ଏ.ଏ.ସି. ପରିମାଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିପାରିବେ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଏହାକୁ ଅଯୌକ୍ତିକ କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ବିଭାଗୀୟ ଆବେଦନ ଖାରଜ ହୋଇଥିଲା । କରଦାତାଙ୍କ ପ୍ରତି-ଆପତ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ବିଭାଗୀୟ ଦ୍ୱାରା ଦାୟର କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନରେ ପ୍ରତି-ଆପତ୍ତିର ପ୍ରଥମ ଭାଗ ପୂର୍ବରୁ ସମାଧାନ ହୋଇସାରିଛି ଏବଂ ସେହି ପରିମାଣରେ ଉକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କରଦାତାଙ୍କ ପ୍ରତି-ଆପତ୍ତି ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ଭାବରେ ସଫଳ ହୋଇଛି । ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସମ୍ପର୍କରେ, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହି ନିଷ୍କର୍ଷରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଯେ ଆୟକର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିବା ପରିମାଣ ଭାରତ ଏବଂ ଜର୍ମାନୀ ସଂଘୀୟ ଗଣରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଚୁକ୍ତିନାମାର ଧାରା 3 (1) ଏବଂ 16 ଅନୁଯାୟୀ ଦ୍ୱୈତ ଟିକସ ପରିହାର ଚୁକ୍ତିନାମା ଅଧୀନରେ ମୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ତେଣୁ, କରଦାତାଙ୍କ ପ୍ରତି-ଆପତ୍ତି ଆଂଶିକ ଭାବେ ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଆୟକର ଆୟୁକ୍ତ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ-1 ଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମତ ପାଇଁ ପଠାଇଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ଆୟକର ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ସଂଖ୍ୟା 31/1970 (*ଆୟକର ଆୟୁକ୍ତ, ପଶ୍ଚିମ ବଙ୍ଗ-1 କଲିକତା ବନାମ ମେସର୍ସ ବେନି ଲିମିଟେଡ୍, କଲିକତା*)ରେ ନିଜର 1970 ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ 12 ତାରିଖର ପୂର୍ବ ରାୟକୁ ଅନୁସରଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ 1976 ମସିହା ଫେବୃଆରୀ 10 ତାରିଖର ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ସକାରାତ୍ମକ ଭାବେ ଏବଂ ଟିକସଦାତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଦେଇଥିଲେ । ବିଭାଗ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲା ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ 8.9.1977 ତାରିଖର ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଏହାକୁ ଆୟକର ଅଧିନିୟମ, 1976 ର ଧାରା 261 ଅନୁଯାୟୀ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ ପାଇଁ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲା ଭାବରେ ପ୍ରମାଣିତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତଦନୁସାରେ ଏକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ।

ଆମେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ବରିଷ୍ଠ ଓକିଲ ଶ୍ରୀ ଏସ୍. ସି. ମନଚନ୍ଦାଙ୍କୁ ଶୁଣିଛୁ, କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ତରଫରୁ କେହି ହାଜର ହୋଇନଥିଲେ । ଉକ୍ତ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣର ଉତ୍ତର ଦେବା ସମୟରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜର ଅଗଷ୍ଟ 12, 1970 ତାରିଖର ପୂର୍ବ ରାୟ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ ରାୟର ନକଲ ପେପର ବୁକରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇନାହିଁ, ତେଣୁ ଉକ୍ତ ବିଚାରାର୍ଥେ

ପ୍ରେରଣର ଉତ୍ତରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯେଉଁ ଯୁକ୍ତି ଆଧାରରେ ସକାରାତ୍ମକ ଭାବରେ ଏବଂ କରଦାତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଦେଇଥିଲେ, ତାହାକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ପାଇଁ ଆମେ ଯାଉଛୁ ।

ଶ୍ରୀ ମନଚନ୍ଦାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯୁକ୍ତି ରଖାଯାଇଥିଲା ଯେ ଆୟକର ଅଧିନିୟମ, 1961 ର ଧାରା 195 (2) (ଏଠାରେ ଅଧିନିୟମ ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି) ଅନୁଯାୟୀ ଆୟକର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଆଦେଶ ଉପରେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 248 ଅନୁଯାୟୀ ଏ.ଏ.ସି.ଙ୍କ ନିକଟରେ ଅପିଲ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଆହୁରି ଯୁକ୍ତି ଥିଲା ଯେ ଏ.ଏ.ସି. ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ବାହାରେ ଥିଲା ଏବଂ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାୟର କରିବା ହେଉଛି ଟିକସଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରତିକାର । ଆମ ମତରେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଠୁନାହିଁ କିମ୍ବା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣରେ ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଯାଇ ନାହିଁ । ଆୟକର ଆୟୁକ୍ତ କେବଳ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମତ ପାଇଁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ପଠାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ:

> "ଆୟକର ଅଧିନିୟମ, 1961ର ଧାରା 248 ଅନୁଯାୟୀ ଦାୟର ହୋଇଥିବା ଅପିଲରେ ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ, ସହକାରୀ ଅପିଲିୟ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ରାଶିର ପରିମାଣ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଚାର କରିବାର ଅଧିକାର ଥିଲା କି, ଯେଉଁଥିରୁ କରଦାତା ଧାରା 195 ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ କାଟିବାକୁ ଦାୟୀ ଥିଲେ?"

ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଏହି ଆପତ୍ତି ନାହିଁ ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 195 (2) ଅନୁଯାୟୀ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ଆୟକର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 248 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ଆବେଦନ ଗ୍ରହଣୀୟ ନଥିଲା । ଶ୍ରୀ ମନଚନ୍ଦା ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିବା କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ କୁହାଯାଇ ନଥିଲା କିମ୍ବା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଦେଇ ନଥିଲେ । ଯେତେଦୂର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ପଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଏହାର ଭାଷା ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 248 ଅନୁଯାୟୀ ଦାୟର ହୋଇଥିବା ଅପିଲ୍ ବିଷୟରେ କୌଣସି ବିବାଦ ନଥିଲା ଏବଂ ଉଠାଯାଇଥିବା ଏକମାତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା ଯେ A.A.C. ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ରାଶିର ପରିମାଣ ଉପରେ ବିଚାର କରିବାର ଅଧିକାର ରଖିଛନ୍ତି କି, ଯେଉଁଠାରୁ କରଦାତା ଧାରା 195 ଅନୁଯାୟୀ କର କାଟିବାକୁ ଦାୟୀ ଥିଲେ । ଶ୍ରୀ ମନଚନ୍ଦା ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଯେଉଁ ଯୁକ୍ତି ଉଠାଇଛନ୍ତି ଯେ ଧାରା 195 (2) ଅନୁଯାୟୀ ଆଦେଶ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 248 ଅନୁଯାୟୀ ଅପିଲଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ, ତାହା ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟଥା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 248 ର ଭାଷା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 195

ଅନୁଯାୟୀ ପାରିତ ଯେକୌଣସି ଆଦେଶକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ବ୍ୟାପକ ଅଟେ । ଶ୍ରୀ ମନଚନ୍ଦାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପରୋକ୍ତ ଯୁକ୍ତିର ସମର୍ଥନରେ ଉଦ୍ଧୃତ *ମେଟିଓର ସାଟେଲାଇଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ଆୟକର ଅଧିକାରୀ, କମ୍ପାନୀ ସର୍କଲ୍-IX, ଅହମ୍ମଦାବାଦ,* [1980] 121 ITR ପୃଷ୍ଠା 311 ମାମଲାଟି କୌଣସି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ନୁହେଁ ।

ଏହା ପରେ ଶ୍ରୀ ମନଚନ୍ଦା ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ଧାରା 248 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆବେଦନରେ ଆୟର ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇପାରିବ ବୋଲି ଏ.ଏ.ସି. କହିବା ଭୁଲ ଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଏ.ଏ.ସି. ପଠାଯାଇଥିବା ରାଶିର 75 ପ୍ରତିଶତ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ଅନୁମତି ଦେବାରେ ମଧ୍ୟ ଭୁଲ ଥିଲେ । ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 248ର ପୁନଃପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଚିତ ହେବ, ଯାହା ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:

> *ଧାରା 248: ଟିକସ କାଟିବା ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଆବେଦନ:*
>
> "ଧାରା 195 ଏବଂ 200 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ସୁଧ ବ୍ୟତୀତ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ କୌଣସି ରାଶି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଟିକସ କଟାଯାଇଥିବା ଏବଂ ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି, ଯିଏ ଏପରି କାଟିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି, ଉପଆୟୁକ୍ତ (ଅପିଲ) କିମ୍ବା, ମାମଲା ଅନୁଯାୟୀ, ଆୟୁକ୍ତ (ଅପିଲ) ଙ୍କୁ ଆବେଦନ କରିପାରିବେ ଯେ ସେ ଏପରି କାଟିବା ପାଇଁ ଦାୟୀ ନୁହଁନ୍ତି ।"

ଶ୍ରୀ ମନଚନ୍ଦା ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ ଧାରା 248 ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏପରି ଛାଡ଼ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିପାରିବେ, କିନ୍ତୁ ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଏବଂ ଉକ୍ତ ପ୍ରେରିତ ରାଶି ଉପରେ କେତେ ପରିମାଣରେ ଟିକସ ଲାଗିବ ତାହା କହିବାର କୌଣସି କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ଉପରୋକ୍ତ ଯୁକ୍ତିରେ ଆମେ କୌଣସି ଯଥାର୍ଥତା ପାଉନାହୁଁ । ଧାରା 248, ଧାରା 195 ଏବଂ 200 ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରେ ଏବଂ ଏହା ଧାରା 195 ର ଉପ-ଖଣ୍ଡ (1) କିମ୍ବା (2) ବିଷୟରେ କହି ନଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ଥରେ ଟିକସ କାଟିବା ପାଇଁ କମ୍ପାନୀର ଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏ.ଏ.ସି. ଙ୍କ ନିକଟରେ ଏକ ଆବେଦନକୁ ଦାୟର କରାଯାଏ, ପରିମାଣ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ପାଇଁ ଏହା ଏ.ଏ.ସି. ଙ୍କ କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟରେ ଥାଏ । ଆମ ମତରେ, ଏ.ଏ.ସି. ଥରେ ଏହି ମାମଲା ଉପରେ ଧାରଣା କରିବା ପରେ ପରିମାଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସକ୍ଷମ ଥିଲେ । ଧାରା 195 ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସ କାଟିଥିବା ଏବଂ ପୈଠ କରିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏ.ଏ.ସି. ରେ ଏପରି ଛାଡ଼ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବାକୁ ଏବଂ ଏପରି ଘୋଷଣା ପାଇଁ ଧାରା 248 ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନ କରିପାରିବେ ଯେ ସେ ଏପରି କାଟିବା

ପାଇଁ ଦାୟୀ ନୁହଁନ୍ତି । ତେଣୁ ଆମ ପାଇଁ ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବା କଷ୍ଟକର ଯେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ କରିପାରେ କିନ୍ତୁ ଟିକସ କାଟିବା ଅଧୀନରେ ଦେୟର କିଛି ଅଂଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଂଶିକ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ନୁହେଁ । ଧାରା 248 ଅନୁଯାୟୀ ଦିଆଯାଇଥିବା ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ଏପରି ଅଧିକାର ସୀମିତ ଏବଂ ଏ.ଏ.ସି. ପରିମାଣ ସ୍ଥିର କରିବାକୁ କିମ୍ବା ପରିମାଣ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ନୁହଁ ବୋଲି ଶ୍ରୀ ମନଚନ୍ଦାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତାବିତ ମତକୁ ଆମେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବୁ ନାହିଁ । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 251 ଉପ-ଆୟୁକ୍ତ (ଅପିଲ) କିମ୍ବା ଯଥାସମ୍ଭବ ଆୟୁକ୍ତ (ଅପିଲ)ଙ୍କ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ । ଧାରା 251ର ଉପ-ଧାରା (1) ର ଖଣ୍ଡ (c) ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରକାରେ ରହିଛି:

"ଧାରା 251 (1) (c):

"ଅନ୍ୟ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସେ ଅପିଲରେ ଏପରି ଆଦେଶ ପାରିତ କରିପାରିବେ ଯାହା ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି ।"

ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅପିଲ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଅପିଲରେ ଏପରି ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ ଯାହା ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 248 ଅନୁଯାୟୀ ଏ.ଏ.ସି. ସମ୍ମୁଖରେ ଅପିଲ୍ କରାଯାଇପାରିବ ବୋଲି ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ କୌଣସି ବିବାଦ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆମେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ଆୟକର ଅପିଲ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ମତ ସହିତ ସହମତ । ତେଣୁ ଆବେଦନ ବିଫଳ ହୋଇଛି ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ତରଫରୁ କେହି ହାଜର ହୋଇନଥିବାରୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ବିନା ଏହା ଖାରଜ ହୋଇଛି ।

ଆର୍.ପି. ଆବେଦନ ଖାରଜ ହେଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:

ସୁବୋଧ ରାଉତ,
ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ),
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।